

**RADA POWIATU
TARNOBRZESKIEGO**

**UCHWAŁA NR XXIV/184/2021
Rady Powiatu Tarnobrzeskiego
z dnia 28 kwietnia 2021 r.**

w sprawie przyjęcia Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, skierowanego do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu w 2021.

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 920), art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 218 z późn.zm.) Rada Powiatu Tarnobrzeskiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych skierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu w roku 2021” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu i Kierownikowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH
skierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie
realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu
w roku 2021

WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie to istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety, dzieci, starsi lub niepełnosprawni członkowie rodzin. Osoby doświadczające przemocy niechętnie przyznają się do problemów wewnątrzrodzinnych, traktując je często bądź jako osobistą porażkę, bądź też jako wstydlivy temat.

W myśl art. 2 pkt. 2 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - przemoc w rodzinie, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Tarnobrzeskim (wybrane dane na potrzeby programu korekcyjno-edukacyjnego)

Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Dbanie o odpowiednie relacje wewnątrzrodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też konieczne jest objęcie pomocą i wsparciem nie tylko ofiar przemocy, a także podjęcie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc.

Powiat tarnobrzescki swoim zasięgiem obejmuje dwie gminy miejsko-wiejskie i dwie wiejskie. Powiat liczy 54090 mieszkańców i obejmuje obszar 520 km². W skład powiatu wchodzi gminy: Baranów Sandomierski (11957 mieszkańców), Grębów (10106 mieszkańców), Nowa Dęba (18753 mieszkańców) oraz Gorzyce (13274 mieszkańców). Pod względem administracyjnym wchodzi w skład województwa podkarpackiego.

Na potrzeby opracowania niniejszego programu i uchwycenia skali zjawiska przemocy na terenie powiatu tarnobrzesckiego, wykorzystano informacje uzyskane w ramach współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu z Ośrodkami Pomocy Społecznej i Komendą Miejską Policji w Tarnobrzegu.

Tabela 1. Przemoc w rodzinie w latach 2016-2020 w powiecie tarnobrzeskim

lp.	Rodzaj grupy danych	Powiat Tarnobrzeski				
		2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.
1.	Liczba wypełnionych NK przez Policję	101	139	172	199	117
2.	Liczba udzielonych porad osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	144	205	125	75	214
3.	Liczba osób przyjętych do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy	53	49	27	32	24
4.	Liczba osób stosujących przemoc uczestniczących w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym	15	13	12	0	0

Zródło: Dane z KM Policji, OPS, PCPR.

Przedstawione powyżej dane wykazują różne trendy w podejmowanych działaniach przez jednostki w poszczególnych latach. Wyraźnie jednak zaznacza się malejąca liczba osób przyjętych do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, a także liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych skierowanych do osób stosujących przemoc. Przyczyny takiego stanu nie należy jednak upatrywać w malejącej skali zjawiska przemocy w rodzinie, bowiem wraz z wymienionymi malejącymi wskaźnikami rośnie liczba „Niebieskich Kart” i porad względem ofiar przemocy. Oznacza to, że na przestrzeni ostatnich 5 lat pojawiły się inne czynniki społeczne, powodujące przesunięcia w zakresie wykorzystania oferty kierowanej do ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Rok 2020 i ogłoszony stan epidemii, w tym wprowadzenie szeregu obostrzeń w stosunku do obywateli, mógł istotnie wpływać na wybór formy wsparcia przez osoby pozostające w „zamknięciu” z powodu izolacji, kwarantanny, ograniczeń pracy szkół, instytucji i urzędów. Bezspornie liczba ofiar przemocy korzystających z pomocy jest nadal wysoka i wymaga przynajmniej utrzymania skali pomocy na dotychczasowym poziomie lub jej zwiększenia. W stosunku do osób stosujących przemoc wskazane jest utrzymanie gotowości jednostek do realizacji Programów korekcyjno-edukacyjnych oraz zachęcanie osób stosujących przemoc do udziału w zajęciach modelujących zachowania agresywne. Współpraca instytucji w zakresie rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie z udziałem Zespołów Interdyscyplinarnych może być jedną z istotniejszych ścieżek do ujawnienia przemocy w rodzinie i wdrożenia działań zaradczych.

I. Założenia programu

Podstawowym celem wszystkich działań wynikających z realizacji programu jest powstrzymanie osób stosujących przemoc i zakończenie przemocy w rodzinie.

Poddając osobę stosującą przemoc odpowiednim oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym, możemy doprowadzić do redukcji jej nieprawidłowych zachowań, ukształtowania postawy partnerstwa i szacunku wobec drugiego człowieka oraz wzięcia odpowiedzialności za popełnione czyny. Program spełnia rolę pomocniczą w szeregu oddziaływań wobec osób stosujących przemoc, a jego efektywność jest uzależniona od woli i motywacji uczestnika.

Adresaci programu:

Program kierowany jest do osób stosujących przemoc, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, w tym w szczególności:

- osób, skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych;
- osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno – edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowych terapii;
- osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie lub zostaną zmotywowane przez członków Zespołów Interdyscyplinarnych, pracowników socjalnych, kuratorów, terapeutów, pracowników ośrodków interwencji kryzysowej lub inne osoby, które powzięły wiadomość o stosowaniu przez nich przemocy wobec osób najbliższych.

Program ma charakter edukacyjno – korekcyjny. Część edukacyjna skoncentrowana jest na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy. Część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę korzystania ze wsparcia społecznego.

Program realizowany będzie w formie **zajęć indywidualnych** opartych na diagnozie psychologicznej, oraz **spotkań grupowych**.

Miejsce realizacji programu:

Miejscem realizacji programu będzie siedziba Starostwa Powiatowego w Tarnobrzegu przy ul. 1 Maja 4.

Okres realizacji programu:

Zajęcia będą odbywać się cyklicznie. Grupa będzie spotykać się 1-2 razy w tygodniu. Spotkania indywidualne z psychologiem przeprowadzającym diagnozę, prowadzącym spotkanie będą ustalane indywidualnie w porozumieniu z uczestnikiem/Zakładem Karnym.

Czas trwania programu obejmuje 60 godzin zajęć grupowych oraz 2 godziny zajęć indywidualnych dla każdego uczestnika.

Realizator programu:

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są przez osobę, która:

- 1) ukończyła studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- 2) posiada zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- 3) ma udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Spodziewane rezultaty:

- zwiększenie wiedzy na temat przemocy domowej, jej skutków dla sprawcy i każdego członka rodziny,
- nabycie umiejętności radzenia sobie ze złością w społecznie akceptowany sposób,
- zwiększenie kontroli emocji,
- zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej (lepsza komunikacja z członkami rodziny – żoną, dziećmi, osobami starszymi),
- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie,
- spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.

Warunki uczestnictwa w programie:

Warunkiem przyjęcia do Programu jest przyznanie się uczestnika do stosowania przemocy, co znajduje odzwierciedlenie w zawieranej umowie. Przed przystąpieniem do Programu osoba zostaje zapoznana z celami i przebiegiem programu. Prowadzący zapoznaje się z sytuacją rodzinną i prawną uczestnika. Przyjęcie do programu jest potwierdzone zawarciem umowy na aktywny udział w zajęciach.

Uczestnik biorący udział w programie zobowiązuje się do przestrzegania zasad zapisanych w kontrakcie sporządzonym w 2 egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron. Do głównych zasad należy zachowanie abstynencji od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w trakcie uczestnictwa w zajęciach. Uczestnik zobowiązuje się też do systematycznego udziału w proponowanych zajęciach grupowych i indywidualnych. Niezachowanie warunków kontraktu skutkuje wyłączeniem z programu. Uczestnik obowiązkowo bierze udział w badaniach psychologicznych, które pozwolą zdiagnozować problem, zakwalifikować osobę do udziału w zajęciach grupowych, bądź wykluczyć ją z udziału w programie (dotyczy to osób chorych psychicznie bądź z zaburzeniami osobowości).

Uczestnik zobowiązuje się do powstrzymywania się od zachowań przemocowych oraz przemocowych postaw w kontaktach z innymi.

Uczestnik powinien wykazać się frekwencją i aktywnością w czasie zajęć prowadzonych w grupie. Udział w co najmniej 70% zajęć grupowych i zajęć indywidualnych, będzie podstawą do stwierdzenia ukończenia niniejszego programu przez uczestnika. Uczestnicy swoją nieobecność winni usprawiedliwić i w miarę możliwości uzupełnić brakujące wiadomości podczas zajęć dodatkowych.

Zasady prowadzenia dokumentacji:

Teczka indywidualna uczestnika powinna zawierać w szczególności:

1. Formularz zgłoszeniowy (załącznik nr 1 do programu)
2. diagnozę wstępną,
3. kontrakt (załącznik nr 2 do programu),
4. arkusze pracy indywidualnej,
5. zaświadczenie o ukończeniu programu (zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 3 do programu).

Dokumentacja zbiorcza powinna zawierać w szczególności:

1. listy obecności uczestników,
2. notatki z zajęć,
3. udokumentowanie monitoringu (zgodnie z Kartą Monitoringu stanowiącą załącznik nr 4 do programu),
4. udokumentowanie ewaluacji na podstawie ankiet uczestników, których wzory stanowią załączniki nr 5 i 6,
5. podsumowanie realizacji programu,
6. testy psychologiczne.

II. Cele programu:

1. Powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy.
2. Uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie faktu stosowania tej przemocy i swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.
3. Rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie.
4. Kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie.
5. Zdobywanie i podniesienie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.
6. Zdobywanie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.
7. Rozwijanie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji, samokontroli i sposobów radzenia sobie ze złością i innymi uczuciami w sposób akceptowany społecznie.
8. Podniesienie wiedzy na temat obowiązujących przepisów prawnych dotyczących przemocy w rodzinie.
9. Uzyskanie informacji o możliwościach korzystania z działań interwencyjnych, pomocowych, terapeutycznych i psychoterapeutycznych.

III. Organizacja indywidualnych spotkań i zajęć grupowych prowadzące do osiągnięcia założonych celów programu:

Rozpoznanie diagnostyczne – 2 godziny na uczestnika

Zadania/cele:

Uzyskanie i opracowanie informacji o uczestnikach programu, ich sytuacji życiowej, prawnej, specyfice przemocy, której byli sprawcami, innych problemów, trudności w codziennym funkcjonowaniu;

Metody i formy realizacji:

Rozmowy indywidualne, wywiad, testy psychologiczne, kwestionariusze;

Spodziewane efekty:

Rozpoznanie sytuacji prawnej, rodzinnej oraz specyfiki problemów adresatów programu korekcyjno – edukacyjnego;

1. Wybrane źródła przemocy i okoliczności jej towarzyszące. Rodzaje przemocy, formy jej przejawiania, cykliczność i skutki, wybrane aspekty prawne - 6 godzin

Zadania/cele:

Przekazanie uczestnikom Programu wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy, uświadomienie stosowania przemocy, formy, cykliczność oraz dynamiki tych działań;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie: praca z tekstem, dyskusja,
- poszukujące: mini wykład,
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy: kwestionariusze, ankiety
- praktyczne: ćwiczenia, scenki rodzajowe wprowadzające zachowania alternatywne dla zachowań przemocowych;

Spodziewane efekty:

- pogłębienie świadomości i nazwanie negatywnych zachowań,
- umiejętność rozpoznawania i niwelowania konstruktywnym zachowaniem wczesnych sygnałów ostrzegawczych,
- planowanie i rozwijanie samokontroli,
- wypracowanie sposobów partnerskiego współżycia poprzez ćwiczenia korygujące postawy i zachowania związane z przemocą,
- poznanie aspektów prawa odnoszącego się do zjawiska przemocy;

2. Problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich – 6 godzin

Zadania/cele:

- nauka rozpoznawania, nazywania uczuć i stanów emocjonalnych takich jak gniew, złość,
- kształtowanie umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami,
- nauka współpracy w grupie;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie: praca z tekstem, dyskusja,
- poszukujące: mini wykład,
- praktyczne: ćwiczenia, scenki rodzajowe,
- prezentacja multimedialna;

Spodziewane efekty:

- umiejętne rozpoznawanie i nazywanie uczuć,
- nabycie umiejętności wykorzystywania, konstruktywnych sposobów radzenia sobie z negatywnymi emocjami,

- rozwijanie empatycznego odczuwania,
- stworzenie doświadczeń korygujących zachowania przeszkadzające w budowaniu więzi z ludźmi, uczące współpracować w grupie;

3. Zachowania agresywne, planowanie i rozwijanie samokontroli.

Stres – radzenie sobie z sytuacjami trudnymi – 6 godzin

Zadania/cele:

- trafne zdefiniowanie stanu emocjonalnego,
- kształtowanie umiejętności stosowania „Stop – przerwy”,
- zapoznanie ze sposobami skutecznego radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz tworzenia „planu bezpieczeństwa”,
- zapoznanie ze sposobami pomocy sobie i innym w sytuacji napięcia,
- zapoznanie z technikami wyciszenia i relaksacji,
- zapoznanie z pojęciem stresu, jego rodzajami przyczynami, objawami i skutkami,
- strategię radzenia sobie;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie: praca z tekstem, dyskusja,
- poszukujące: mini wykład,
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy: kwestionariusze, ankiety,
- zajęcia z wykorzystaniem technik relaksacyjnych,
- prezentacja multimedialna;

Spodziewane efekty:

Nabywanie umiejętności:

- trafnego definiowania stanu emocjonalnego, sytuacji trudnej i stresu, model stresu
- podania przyczyn, rozróżniania symptomów i analizy skutków sytuacji trudnych, powodujących stres,
- znajomości sposobów i strategii radzenia sobie w sytuacjach trudnych bez użycia siły i agresji,
- pomocy sobie w sytuacji stresu i napięcia,
- pomocy innym w sytuacjach trudnych,
- wyciszenia i relaksacji;

4. Komunikacja interpersonalna – 6 godzin

Zadania/cele:

- zapoznanie z pojęciem komunikacji werbalnej i niewerbalnej,

- analiza utrudnień i barier w komunikacji,
- rozwijanie empatycznego odczuwania,
- kształtowanie umiejętności komunikacji interpersonalnej;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie : praca z tekstem, dyskusja,
- poszukujące: mini wykład, wyszukiwanie informacji,
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy: kwestionariusze, ankiety
- praktyczne: ćwiczenia, scenki rodzajowe,
- prezentacja multimedialna;

Spodziewane efekty:

- nabycie umiejętności komunikacji interpersonalnej,
- nabycie praktycznych umiejętności służące nawiązywaniu, utrzymywaniu kontaktów społecznych, prowadzenia rozmowy,
- umiejętność współpracy w grupie,
- otwartość na innych;

5. Trening asertywności, negocjacji, konstruktywnego rozwiązywania sporów – 6 godzin

Zadania/cele:

- zapoznanie z koncepcją zachowań asertywnych,
- poznanie praktycznych zasad zachowania asertywnego,
- zapoznanie z pojęciem konfliktu i jego rodzajami,
- zapoznanie ze stylami rozwiązywania konfliktu,
- zapoznanie z zasadami efektywnego komunikowania w sytuacji konfliktu,
- zapoznanie z techniką sporu konstruktywnego,
- zapoznanie ze strategiami i technikami negocjowania;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie : praca z tekstem, dyskusja,
- poszukujące: mini wykład,
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy:
- kwestionariusze, ankiety,
- praktyczne: ćwiczenia, scenki rodzajowe
- prezentacja multimedialna
- projekcja filmów tematycznych;

Spodziewane efekty:

- znajomość zasad asertywnej postawy,

- nabycie umiejętności podejmowania decyzji i konstruktywnego rozwiązywania trudności,
- nabycie umiejętności przedstawiania własnego zdania, korzystania z pomocy innych i obrony własnych praw w kontaktach z innymi,
- nabycie umiejętności asertywnego przyjmowania ocen oraz reagowania na krytykę i atak,
- nabycie umiejętności wyrażania uczuć, opinii i przekonań oraz przeciwstawiania się próbom manipulacji i nacisków,
- nabycie umiejętności korzystania ze stylów rozwiązywania konfliktów i technik negocjacyjnych, efektywnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych;

6. Promocja pozytywnych standardów i wartości – 3 godziny

Zadania/cele:

Zapoznanie z zagadnieniami :

- hierarchia wartości,
- znaczenie wartości w życiu człowieka,
- wartości jako standardy naszych myśli, postaw zachowań,
- wartości jako wyznacznik tego kim jesteśmy, jak żyjemy i jak traktujemy innych ludzi,
- wartości jako szansa zmiany, rozwoju, ochrony przed krzywdzeniem innych,
- wzór osobowy jako nośnik wartości,
- postawy społeczne,
- godność osoby,
- dobro rodziny,
- równość płci, prawa kobiet i dzieci;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie: praca z tekstem, dyskusja,
- poszukujące: mini wykład,
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy: kwestionariusze, ankiety,
- prezentacja multimedialna;

Spodziewane efekty:

- wskazanie pozytywnych postaw (standardów i wartości),
- niwelowanie skutków dotychczasowego stylu życia,
- wzrost poczucia odpowiedzialności za własne czyny,
- wypracowanie gotowości do ochrony słabszych;

7. Patologie spowodowane uzależnieniami – 6 godzin

Zadania/cele:

Pomoc w uświadomieniu:

- zagrożeń i skutków uzależnienia,
- roli zdrowego stylu życia,
- negatywnego wpływu uzależnienia na relacje z innymi, w rodzinie,
- skutków uzależnienia na zachowania, postawy członków rodziny i najbliższego otoczenia,
- dostarczenie wiedzy i pozytywnych wzorców,
- zapoznanie z mechanizmem uzależnienia, diagnoza;

Metody i formy realizacji:

- mini wykład,
- wyszukiwanie i prezentowanie informacji;

Spodziewane efekty:

- uświadomienie zagrożeń,
- zrozumienie i akceptacja zdrowego modelu życia,
- modyfikacja stylu życia,
- wypracowanie właściwej postawy w kontaktach z innymi;

8. Dzieci – przemoc i wychowanie - wpływ przemocy domowej na zachowania i psychikę dziecka – 6 godzin

Zadania/cele:

Zapoznanie z zagadnieniami:

- przemoc wobec dzieci, rodzaje, mechanizmy, skutki urazów psychicznych i fizycznych,
- dziecko jako ofiara, świadek przemocy w rodzinie,
- wpływ przemocy na zachowanie i funkcjonowanie społeczne dziecka obecnie i w przyszłości,
- postawy rodzicielskie,
- rola dziecka w rodzinie,
- właściwe oddziaływania wychowawcze;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie: dyskusja,
- poszukujące: mini wykłady,

- projekcja filmów tematycznych,
- prezentacje multimedialna;

Spodziewane efekty:

- trafne definiowanie przemocy i jej skutków u dzieci,
- uświadomienie sprawcy konsekwencji własnych czynów,
- uwrażliwienie sprawców na skutki negatywnych doświadczeń u dzieci ofiar przemocy,
- wycofanie z zachowań przemocowych wobec dzieci,
- wypracowanie alternatywnego dla przemocy sposobu rozwiązywania problemów wychowawczych,
- wymodelowanie właściwej postawy rodzicielskiej;

9. Tolerancja i szacunek wobec osób niepełnosprawnych i starszych – 3 godziny

Zadania/cele:

Zapoznanie z zagadnieniami:

- tolerancja jako wyznacznik wartości człowieka,
- tolerancja a akceptacja,
- tolerancja jako zmiana perspektywy,
- przyczyny braku tolerancji,
- prawo do odmienności,
- postawy społeczne,
- starość,
- niepełnosprawność;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie: dyskusja,
- poszukujące: mini wykłady, wyszukiwanie informacji,
- prezentacje multimedialne;

Spodziewane efekty:

- wzrost tolerancji dla inności,
- uwrażliwienie na potrzeby innych,
- docenianie inności,
- szacunek dla cudzych praw i cudzej własności,
- uznanie i akceptacja różnic indywidualnych,
- umiejętność słuchania, komunikowania się i rozumienia innych,
- wypracowanie gotowości do ochrony słabszych;

10. Przemoc seksualna – 3 godziny

Zadania/cele:

- rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę lub partnera zachowań i sytuacji związanych z seksem;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie: praca z tekstem, dyskusja, wysuwanie sugestii,
- poszukujące: mini wykłady, pogadanki, prelekcje, wyszukiwanie informacji.
- projekcja filmu tematycznego;

Spodziewane efekty:

- pogłębienie świadomości i nazwanie negatywnych zachowań,
- uświadomienie konsekwencji stosowania przemocy seksualnej.

11. Autoprezentacja/poczucie własnej wartości – 6 godzin

Zadania/cele:

Budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby, w tym:

- stworzenie doświadczeń korygujących zaburzenia obrazu własnej osoby,
- ukazywanie pozytywnych cech własnej osobowości,
- poznawanie mocnych stron swoich i innych członków grupy i nauczenie się ich wykorzystywania,
- nauczenie dostrzegania i akceptowania własnych sukcesów i ograniczeń,
- tworzenie, doświadczanie sukcesów w nowych sytuacjach,
- podniesienie poczucia własnej wartości,
- rozwijanie samoświadomości,
- nauczenie autoreklamy,
- stwarzanie doświadczeń bycia ważnym i potrzebnym ,
- uczenie, jak nabrać zaufania do siebie i innych;

Metody i formy realizacji:

- oparte na słowie: praca z tekstem, dyskusja,
- poszukujące: mini wykład,
- samodzielnego dochodzenia do wiedzy: kwestionariusze, ankiety,
- praktyczne: ćwiczenia, scenki rodzajowe
- prezentacja multimedialna;

Spodziewane efekty:

- pozytywny obraz samego siebie,

- wzrost samooceny lub uczynienie jej adekwatną,
- nabranie pewności siebie,
- akceptacja siebie,
- umiejętność prezentacji własnej osoby w oparciu o zasoby własne i otoczenia.

12. Wsparcie społeczne – 3 godziny

Zadania/cele:

- wskazanie uczestnikom Programu możliwości korzystania ze wsparcia społecznego
- ewaluacja, podsumowanie zajęć- podsumowanie nabytych umiejętności ze wskazaniem ich wykorzystania w życiu codziennym.
- wzmocnienie pozytywnych uczuć – udzielenie pozytywnych informacji zwrotnych;

Metody i formy realizacji:

podsumowujące ćwiczenia warsztatowe,

- oparte na słowie: dyskusja,
- mini wykład,
- ankiety, kwestionariusze;

Spodziewane efekty:

- konstruktywne rozstanie,
- ustalenie zasad kontaktów i poszukiwania wsparcia poza grupą z wykorzystaniem pomocy wyspecjalizowanych instytucji.

IV. ETAPY I METODY PRACY.

Jednym z najtrudniejszych problemów, jakie stoją przed osobami pracującymi z osobami stosującymi przemoc jest zachęcenie ich do podjęcia pracy nad sobą w celu zmiany postaw i przekonań. Istotnym etapem pracy jest ukazanie cykliczności przemocy, jej ciągłości i zależności pomiędzy poszczególnymi etapami. Zrozumienie tego mechanizmu pozwala na skuteczniejsze zapobieganie nawrotom. Kolejnym elementem pracy jest dostarczenie osobie stosującej przemoc wsparcia i wykształcenie u niej alternatywnych zachowań akceptowanych społecznie.

Kluczowym elementem programu będzie przeprowadzenie diagnozy w celu ustalenia źródeł stosowania przemocy, stanu zdrowia, prezentowanych postaw wobec partnera, innych problemów czy uzależnień oraz zaburzeń osobowości. Przy sporządzaniu diagnozy zostaną

wykorzystane testy psychologiczne - osobowościowe np: EPQ-R, test - Skala Agresji Buss-Durkee.

Rozpoznanie indywidualnej sytuacji będzie obejmować następujące zagadnienia:

- rzeczywiste okoliczności skierowania do programu,
- określenie czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
- najgroźniejsze i typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań,
- aktualną sytuację rodzinną i zawodową,
- cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej,
- diagnozę ewentualnych zaburzeń i ustalenie indywidualnego programu pomocy przy użyciu testów psychologicznych.

Wynikiem przeprowadzonego postępowania rozpoznawczego będzie sporządzenie pisemnej diagnozy dla uczestnika.

Reguły uczestnictwa w programie uwzględniające formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach oraz bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach odbywających się w ramach programu zawarte zostały w kontrakcie. Warunkiem rozpoczęcia udziału w programie jest uznanie faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie. Osobę stosującą przemoc w rodzinie, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych, albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

Pierwszym merytorycznym elementem programu jest przekazanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, uświadomienie stosowania przemocy, formy, cykliczność oraz dynamiki tych działań. Omówione zostaną skutki przemocy dla osób doznających przemocy oraz dla osób stosujących przemoc, jak również charakterystyczne cechy i mechanizmy zachowania się tych osób.

Problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich, zachowania agresywne, planowanie i rozwijanie samokontroli, a także stres i radzenie sobie z sytuacjami trudnymi to kolejny etap zajęć. Uczestnicy będą m.in. umiejętnie rozpoznawać i nazywać uczucia, nabywać umiejętności wykorzystywania konstruktywnych sposobów radzenia sobie z negatywnymi emocjami, trafnego definiowania stanu emocjonalnego, sytuacji trudnej i stresu, rozróżniać symptomy i analizować skutki sytuacji trudnych, jak również poznać sposoby i strategie radzenia sobie w sytuacjach trudnych bez użycia siły i agresji. Elementem każdego bloku tematycznego jest stworzenie doświadczeń korygujących zachowania przeszkadzające w budowaniu więzi z ludźmi, uczące współpracować w grupie.

Następnym etapem merytorycznego oddziaływania jest komunikacja interpersonalna, trening asertywności, negocjacji, konstruktywnego rozwiązywania sporów, promocja pozytywnych standardów i wartości, patologie spowodowane uzależnieniami. Ponadto zrealizowane zostaną w zagadnienia z zakresu wychowania dzieci, tolerancji i szacunku, a także poczucia własnej wartości.

Spotkanie końcowe poświęcone będzie wsparciu społecznemu na jakie mogą liczyć osoby stosujące przemoc, ustaleniu zasad kontaktów i poszukiwania wsparcia poza grupą z wykorzystaniem pomocy wyspecjalizowanych instytucji.

Przyswajanie wiedzy zgodnie ze wskazanymi w programie formami realizacji równocześnie odbywa się w sposób aktywizujący uczestników (m.in. poprzez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń).

Prowadzący może dokonać modyfikacji poszczególnych bloków tematycznych, jeżeli uzna to za celowe z uwagi na poziom zaawansowania grupy lub doświadczenia własne poszczególnych uczestników. Informacja dotycząca wprowadzonych zmian jest sporządzana w formie pisemnej.

V. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Kontrola skuteczności oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych będzie realizowana poprzez monitorowanie sytuacji uczestnika w okresie do 3 lat od zakończenia programu, poprzez kontakt z nim lub jego rodziną kontakt pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i **wypełnienie ankiety**, której wzór stanowi załącznik nr 7. Informacje powinny być zebrane po upływie 12 i 24 miesięcy od daty zakończenia programu. Wypełnione ankiety lub informacje o utrudnieniach w ich wypełnieniu będą podstawą do dokonania oceny zakresu utrwalonych wiadomości i efektów wykorzystania w życiu codziennym wiadomości i umiejętności zdobytych podczas spotkań w ramach programu. W przeprowadzonym badaniu można uzyskać maksymalnie 32 pkt. Zakłada się, że osoba, która uzyska wynik poniżej 30 pkt może zostać skierowana do ponownego uczestnictwa z programie.

Metody monitoringu: analiza zebranych materiałów, w tym ankiet, kontrola harmonogramu prowadzonych zajęć i list obecności uczestników.

Na potrzeby ewaluacji programu uczestnicy poprzez wypełnienie ankiety na początku realizacji programu wypowiedzą się na temat wiedzy o przemocy. Po zakończeniu realizacji programu przeprowadzona zostanie kolejna ankiet, która pozwoli sprawdzić w jakim stopniu przekazany materiał został opanowany przez uczestnika.

Ponadto Program będzie poddawany ewaluacji:

1. etapowej – polegającej na modyfikacji i lepszym dostosowywaniu go do możliwości, realiów i najbliższego otoczenia uczestników;
2. końcowej – polegającej na przedstawieniu przebiegu realizacji programu z ewentualnymi modyfikacjami, stopniem ich realizacji, oceną podjętych działań.

Ewaluacja jest dokonywana przez osoby zaangażowane w realizację programu.

Analiza zdobytych informacji będzie wykorzystana w pracach nad doskonaleniem i upowszechnieniem metod oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, tym samym przyczyni się do modyfikowania programu zgodnie z potrzebami uczestników.

Spis załączników do programu:

1. Formularz zgłoszeniowy (wzór);
2. Kontrakt (wzór);
3. Zaświadczenia o ukończeniu programu (wzór);
4. Karta Monitoringu;
5. Ankieta wstępna (kwestionariusz);
6. Ankieta po zakończeniu programu (kwestionariusz);
7. Badanie monitorujące sytuację uczestnika (kwestionariusz skuteczności programu);